

BUITEN

23^E JAARGANG N°. 38

ZATERDAG 21 SEPTEMBER 1929

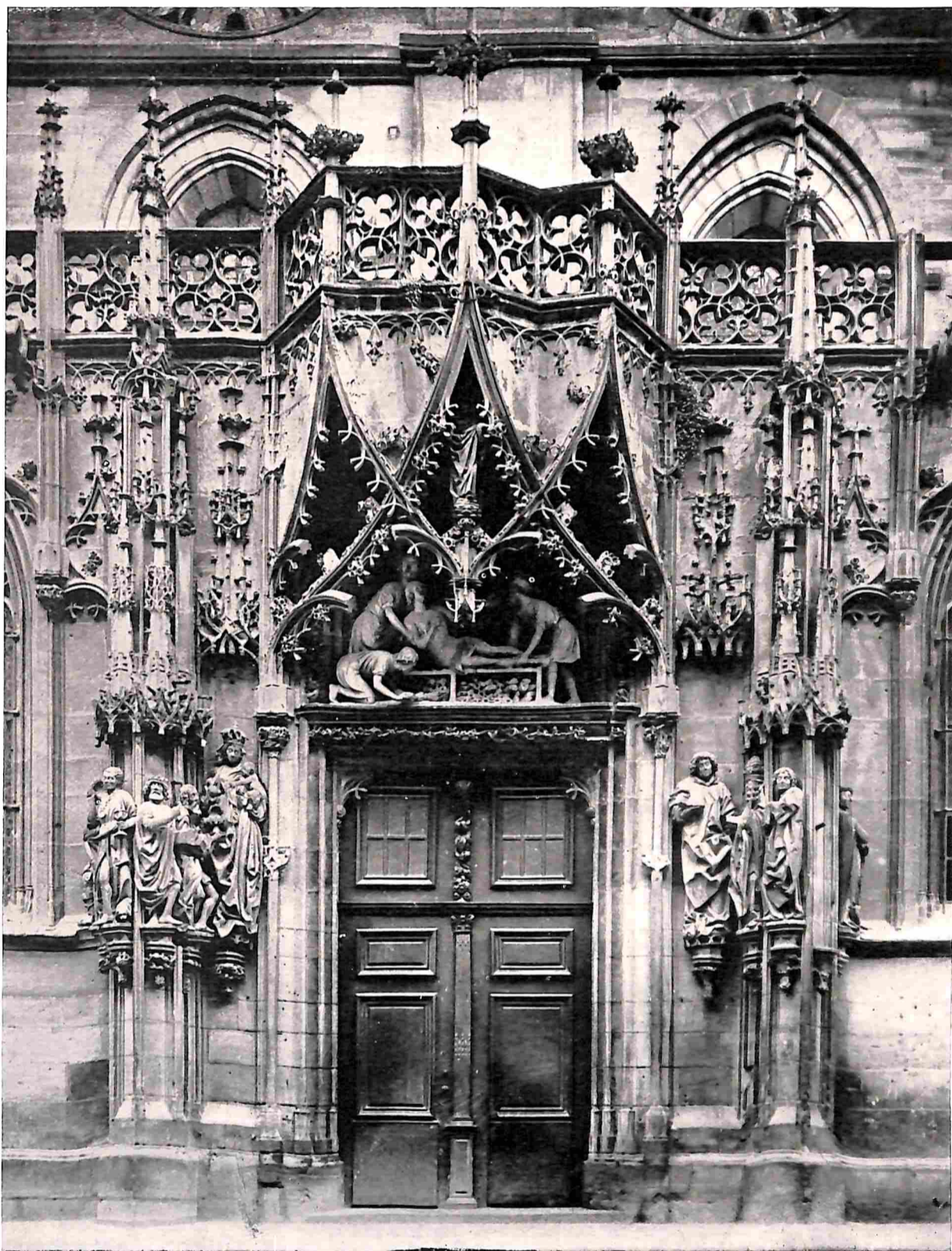

Foto C. A. P.

HET PORTAAL DER LAURENTIUSKAPEL VAN DE KATHEDRAAL TE STRAATSBURG

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

DE DOOLHOF DER DWAASHEID, DOOR RALPH SPRINGER (8)	BLZ. 446
STRAATSBURG (SLOT), (GEÏLL.), DOOR P. J. C. ULTÉE	BLZ. 445, 448—449
EILANDEN, DOOR HENRI SCHULTZE	BLZ. 449
'T GOOI (GEÏLL.), DOOR R. v. O.	BLZ. 450—453
DE LAATSTE SPEELPERIODE VAN THIJS, DOOR JAN WALCH	BLZ. 452
DE CAPELLA PALATINA (GEÏLL.), DOOR E. S.	BLZ. 454—455
HOE OUD KUNNEN VOGELS WORDEN? DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 455
ARIOSTO. UIT HET POOLSCH DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKY (2)	BLZ. 456
VISCHVANGST IN DE MERCED RIVIER IN DE YOSEMITE VALLEI CALIFORNIË (ILL.).	BLZ. 456

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam, stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam, Met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam- en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

De doolhof der dwaasheid

ROMAN VAN SCHERPZINNIGHEID, DWAASHEID EN HUMOR

8) DOOR RALPH SPRINGER

NU?" vroeg Leni, blozend. „Wat dan?"
„Dat die aanslag dan meer bedoeld was op de dochter, dan op den vader."

„Hemelsche goedheid!" riep Leni verbaasd. „Zou je denken dat men mij heeft willen chloroformeeren? Waarop grond je die voorstelling? Het was immers hetzelfde dwaze span van den trein en de boot."

„Volkomen waar," gaf Tilly toe. „Maar had je dan geen oogen voor dien jongen gentleman die ons te hulp kwam? Vanwaar kwam die dan opeens? En denk eens aan Munnik's woorden, dat er een geheim steekt achter zijn optreden. En neem in oogenschouw dat de politie ons niet te hulp kwam. Achter al deze mysteries ontdek ik maar één oplossing."

„En die is?"

„Liefde."

„Liefde?" vroeg Leni, verward. „Maar hoé dan?"

„Hoe en wie is mij óók een raadsel. Maar één ding staat vast; iemand van macht en invloed heeft liefde opgevat voor de rijke erfgename van Peter van Nuchteren."

„Zoo ineens? Dan moet die liefde méér de millioenen, dan de erfgename betreffen, dunkt mij."

„Best mogelijk, Leni," zei Tilly opgeruimd. „Maar zoo lang ik bij je ben, kan je niets gebeuren. Laten we ons samen zinnen beschouwen als een onverwachte vakantie en er zooveel als kan van profiteeren. Kind, bedenk dat onze treurige, materialistische tijd arm is aan romantiek. We moeten dus de gebeurtenissen afwachten en er niet voor terugdeinzen."

Oom Peter schrok wel even, bij het zien van zijn bewusteloozen neef, doch toonde zich dra gerust, toen Tilly hem het gebeurde mededeelde. De oude heer lachte er zelfs smakelijk

om, in zijn eentje en schimpte op zijn schaakproblemen, die hem het avontuurtje hadden doen missen.

Zoodra de heer Warnars bijkwam, schold hij geducht op de onveiligheid der wereldsteden en op die van Londen in het bijzonder.

„Ik blijf geen vier en twintig uur langer hier!" zei hij beslist tegen oom Peter. „En ik neem Leni weer mee."

„Waarom zoek je dan ook ruzie?" vroeg oom Peter, verwijtend. „Kon je je aanvaller niet aan?"

„Aanvaller!" schimpte de heer Warnars. „Er waren er minstens zes en kerels als boomen met zwarte maskers voor. Ik sloeg er twee voor den grond, en dan moest ik óók nog de meisjes beschermen."

Blijkbaar had de heer Warnars Joris Jochem niet herkend en dit deed Leni en Tilly genoeg. Maar minder aangenaam deed het de meisjes aan te vernemen, dat Leni's vader zijn portefeuille miste.

„Ik ga direct naar onzen consul!" riep hij verbolgen uit. „En als die me niet helpen kan, ga ik naar Scotland Yard. Alle romans staan vol over de buitengewone prestaties van de Engelsche geheime politie, dus kan ze me op zijn minst we mijn portefeuille terug bezorgen. En als ik in Holland terug ben, schrijf ik een groot ingezonden stuk in de groote bladen."

„Laat die zaak nu eens aan mij over, Karel," zei oom Peter. „Misschien vind je goed dat ik je voorloopig schadeloos stel voor je verlies. Je kunt toch niet zonder geld reizen. Op mijn leeftijd kan men elk uur sterven, dus kun je die leening beschouwen als een voorschot op je dochter's erfdeel."

De heer Warnars ging met den ochtendtrein weer heen en bromde zelfs nog in de coupé op de Londensche dieven. Leni kuste hem hartelijk vaarwel, maar was toch al vol verwachting van de door Tilly aangekondigde avonturen.

Oom Peter scheen zich nu eerst geheel gastheer en op zijn gemak te voelen.

„Weet je, Tilly," zei hij, „die vaders nemen de aardigheid van onschuldige grap wég. Mannen op den leeftijd van Warnars behooren tien uur per dag op kantoor te zitten en bij avond thuis de krant te lezen, bij een kopje thee. Het grootstadsleven is niets voor zoo'n gemoedelijken Hollander."

Den vorigen avond was besloten dat Tilly, evenals Leni, bij haar naam en met „je" zou worden aangesproken. Alleen als ze op die wijze, óók een stukje nicht mocht zijn, wilde zij haar tijd in oom Peter's huis doorbrengen, had ze verklaard.

„Oom Peter, geen kwaad van papa zeggen," zei Leni waarschuwend en schudde haar vinger tegen hem. „Heeft Tilly U al verteld wat zij van dien gekken aanslag op pa denkt?"

„Ja, ja," antwoordde oom Peter, „ze heeft een aardig romannetje uit haar hoofd opgezegd. Maar de intrige houdt steek noch wal."

De meisjes lunchten met oom Peter in een Strand-Restaurant. Het was al laat in den namiddag, toen zij aan St. James Square terug kwamen.

„Te laat voor het diner, mistress Smith?" schertste oom Peter.

„Nog een half uurtje geduld, mijnheer. Er zitten al minstens een uur twee heeren op U te wachten."

De meisjes keken elkaar verrast aan. Oom Peter, die haar blik opving, gliplachte.

„Hebt U ze terug besteld, mistress Smith?"

„Nee ze wilden persé op U wachten, zeiden ze. Ik liet ze maar in de bibliotheek, daar kunnen ze zich met lezen vermaken . . ."

„Bill," zei Jack, die een kwartier lang tevergeefs naar een detectiveroman zocht, „vergeet nu niet dat ik hier Henri heet. Verspreek je nu niet."

„Mij best, maar wat heb je eigenlijk met dit bezoek vóór? Terwijl we hier zitten, snuffelt Joris Jochem misschien onze koffers na."

„Heb maar geen vrees. Die weet niet beter dan dat in de mijne machineonderdeelen zitten. Maar vind je het dan niet fijn, kennis te maken met een twintigvoudig millionair?"

„Je verbeeldt je toch zeker niet dat die twintig millioenen als versiering aan den wand hangen," bromde Bill.

„Mijne heeren, de heer van Nuchteren is thuis!" zei een meisje, binnentredend.

„Deksels, wat een knap kind," zei Jack, bewonderend. „Zou je denken dat ze Hollandsch verstaat? Dan heeft ze ons beslist afgeluisterd."

Het meisje wachtte niet en bracht hen in oom Peter's gezellige huiskamer. Hij wachtte hen glimlachend af en luisterde aandachtig naar de namen onder welke zij zich voorstelden.

„William Billicom, prachtige naam,” zei hij guitig en knikte tegen de meisjes. „Ik heb Uw vader goed gekend?”

„Mijn vader!” kreet Bill Bully, geschrokken.

Zijn vader zat al acht jaar in de Leeuwarder gevangenis, wegens inbraak en moord.

„Zeker, zeker, Uw vader, Williamus de Billicompus,” antwoordde oom Peter. „Neem toch plaats. Daisy,” zei hij tegen het meisje, „zeg mistress Smith dat we twee gasten aan tafel hebben. En stoor ons niet vóór er gedekt is.”

De jonge inbrekers wendden zich met hoffelijk gebaar tot de meisjes en wisselden eenige woorden met haar. Daarna namen zij op haar uitnodiging plaats, in een luxueuse easy-chair.

„Ziezo, jonge vrienden,” begon oom Peter, „vertel me nu eens wie van beiden mijn neef Warnars zijn portefeuille heeft gerold.”

Bill Bully greep in zijn broekzak.

„Een valstrik!” riep hij.

„Kalm zitten blijven,” maande oom Peter aan. „Hij hield, schijnbaar achteloos een browning op den jongen man gericht. „Laat dat speelgoed maar rustig in je zak zitten, vriend Billicom.”

„Maar oom Peter, hoe kunt U ons zoo aan het schrikken maken,” zei Leni verwijtend. „U gelooft toch niet dat een van de heeren zich er aan schuldig heeft gemaakt?”

„Geenszins,” zei oom Peter, op zijn gewonen schertsenden toon. „Maar waarom schrikken ze dan zoo gauw?”

„U schertst ook wel een beetje ongewoon,” zei Jack Munnik.

Hij wierp zijn vriend een waarschuwend blik toe.

Daar klonk een slag op de gong. Een kamerdienaar wierp de deuren open die naar de eetzaal leidden. Snel borg oom Peter de revolver weg en beduidde zijn gasten, dat ze de meisjes moesten aan tafel geleiden.

„En waaraan heb ik dán de eer van Uw bezoek te danken, als U géén inlichtingen kwam brengen aangaande de gestolen portefeuille?” vroeg de gastheer.

„Hij . . . we komen U waarschuwen tegen een groot gevaar dat U bedreigt,” antwoordde Jack Munnik, met braaf gezicht. „Iemand die zich voordoet als detective, maar in werkelijkheid de aanvoerder van een internationale rooverbende is, heeft het plan opgevat U te berooven.”

„Is het dát alleen?” vroeg oom Peter onverschillig. „Nu, ze moeten bij mij al heel wat rooven vóór ik arm ben. Dus . . .”

„Ja, viel Bill Bully snel uit,” „maar men weet dat U heel Uw vermogen aan Uw nichtje hebt vermaakt en nu schijnt de toeleg te zijn, door middel van haar Uw bezit in handen te krijgen.”

„Zoo, zoo,” antwoordde oom Peter. „En hoe heet dat ondernemend individu dan wel?”

„Hij noemt zich Joris Jochem,” antwoordde Jack Munnik. „Maar eigenlijk heet hij Bill Bully en hij is schuldig aan de groote inbraak in de Middellandsche Bank te Amsterdam.”

„Hé,” riep Leni verbaasd, „dát is dus de oplossing van het geheim?”

„Uw vriend!” kreet Tilly. „Is Uw vriend dus de inbreker?”

Op dat oogenblik daverde een zware slag op de voordeur. Oom Peter en de meisjes stonden snel op en traden op de vensters toe. De jonge mannen, schoon ook ietwat geschrokken, staken haastig eenige zilveren lepels en vorken in hun zakken.

Een hond gromde verwoed, aan de huisdeur.

ELFDE HOOFDSTUK

GEVANGEN

Joris Jochem was zóózeer vereerd met het voorstel van William Billicom, om in zijn pension te komen inwonen, dat hij hem den volgenden ochtend reeds hielp verhuizen. Dat wil zeggen, Oom Karel en een kruier sjouwden de koffers en andere eigendommen van Bill Bully naar beneden en Joris Jochem schreeuwde intusschen langs de trap dat *de verraders niet slapen*. Omstreeks dienzelfden tijd vertrok de heer Warnars van Liverpool-Station naar Harwich, om weer naar Holland over te steken.

In pension aangekomen namen de jonge inbrekers direct

een zeer peinzende houding aan. En toen, naar hun meening, Joris Jochem daar niet spoedig genoeg op reageerde, wreven ze met hun vingers langs hun neus, zooals Joris Jochem altijd gewoon was te doen.

De groote detective ontroerde er van.

„Watson!” kreet hij met galmende stem, „opmerken, samenvatten, oordeelen, gevolgtrekkingen maken en optreden! Let op mijn woorden. *Eer het veertien dagen verder is heb ik van dien suffen Munnik een man gemaakt!*”

Bill Bully wenkte gewichtig met het hoofd.

„Joris Jochem,” zei hij plechtig, „heb je onthouden *wie ik ben?*”

„En óf. William Billicom, particulier detective. Mijn collega dus.”

„Juist. En daarom vraag ik jou, als ouderen speurhond, je oordeel, of er niet moet worden opgetreden.”

„Volkomen waar,” stemde Joris Jochem direct in. „Maar wat bedoel je dan?”

„Moeten die verwenschte Rug en Bill Bully in het ongestoord bezit *blijven* van het gestolen bankeigendom? Of, moeten we hen in het hol najagen?”

Die vraag zette Joris Jochem in geestdrift.

„Watson!” kreet hij, schoon Oom Karel vlak naast hem zat, „waar ben je? Verlos je van die ellendige moedeloosheid en ga mee! We zullen hún verzenen tegen ónze prikkels aanslaan! *De slang zal de tegenwoordigheid van den jakhals bespeuren!*”

„Als je maar niet denkt dat ik wéér voor sjouwermannetje speel,” bromde Oom Karel. „Laat hún nu eens toonen wat ze kunnen.”

„Voorwaarts, naar St. James Square 27!” joelde de detective.

„We moeten niet onvoorzichtig handelen,” maande Munnik aan. „Als we met ons vieren er op los gaan, hebben we kans op de groote bende te stuiten. Dan omsingelen ze ons meteen.”

„*Ik ben Joris Jochem!*” joelde de detective en zwaaide moedig met zijn bijl. „Nog nooit is een schurk mij te slim af geweest. *Ik ben Joris Jochem!*”

„Juist dáárom moet je met wijsheid en tact optreden,” zei Bill. „Ik stel voor dat Jack en ik vooruit gaan, den toestand zoo'n beetje verkennen. Over een paar uur komen wij terug en vragen dan je oordeel en raad.”

„Juist, jullie beiden gaat vooruit! Marsch! . . .”

„Watson,” zei hij, toen de jonge mannen weg waren, „poets de handboeien op en giet een beetje petroleum in de revolver. Dan komt er misschien beweging in.”

„Al zou je er een vat vol in gieten, zou ze nog geen beweging maken. Dat ding zit zoo jammerlijk vastgeroest.”

Na eenige uren wachten werd Joris Jochem ongerust. Hij keek om de vijf minuten op zijn groot, nikkelen horloge. De jonge mannen kwamen niet terug.

„Watson,” zei hij plechtig, „ze zijn in een hinderlaag gevallen. Ga mee, dan bevrijden we ze en nemen meteen den heelen troep gevangen. Niemand zal ooit kunnen beweren dat Joris Jochem zijn vrienden in den steek liet.”

Oom Karel mopperde iets van eerst eten. Toen Joris Jochem daar niet van wilde hooren, zei hij dat de heer Warnars, alias de Rug hen kende en het huis dat hij bewoonde natuurlijk liet bewaken. De tocht er heen kon dus gevaarlijk worden. En dat nog wel met een leege maag

Joris Jochem keek hem met van bewondering glinsterende oogen aan, toen hij dat zei.

„Watson!” kreet hij, „neem mijn hand. Je gaat vooruit, je geest groeit, je verstand zet zich uit. *W'e zullen ons dus vermommen.*”

Hij stak nu de pijpen van zijn broek in zijn schoenen en beval Oom Karel evenzoo te doen. Daarna trok hij zijn jas uit en hing die over zijn hoofd.

„Ziezo,” zei hij, toen Watson tegenpruttelend, hem nadeed. „Die ons nú herkent heeft den duivel in zich.”

Toen ze het huis uitkwamen vloog een groote hond, die toevallig voorbij ging, Joris Jochem aan. Oom Karel gaf hem eem schop, die té goed aankwam, want zijn enkel raakte beklemd in den geopenden, hijgenden bek. De oude man uitte een gil en rende voort, achtervolgd door den hond en Joris Jochem. Het dier rende later naast de omnibus, waarop zij waren geklommen, voort en blafte af en toe tegen hen, als daagde hij hen uit . . .

(Wordt vervolgd)

Foto C. A. P.

LES PONTS COUVERTS

STRAATSBURG

(Slot)

VERLATEN wij thans de Kathedraal, Straatsburg heeft nog verscheidene kerken, welke een bezichtiging overwaard zijn, hetzij als bouwwerk op zich zelf, hetzij door de monumenten welke zij bevatten. De protestantsche Thomaskerk, gelegen in het hart van het oude Straatsburg bevat verschillende gedenkteekens, waarvan het meest bezienswaardige wel het zinnebeeldige praalgraf van Maurits van Sanen is. Men ziet den maarschalk in volledige krijgsuitrusting, het hoofd met laurierbladen omkranst, den bevelhebbersstaf in de hand, den dood met verachting aanzien, onverschrokken de ten grave dalende trappen afdalen. Aan zijn rechterhand de verschillende wapendieren, — de Oostenrijksche Adelaar, de Hollandsche leeuw en de Engelsche Luipaard — benevens de gebroken standaards dezer drie vereenigde machten, welke legerscharen voor den Franschen veldheer moesten wijken. Aan zijn linkerzijde een weenende genius, den blik op den held, zijn toorts omlaag gericht naast de zegepralende vaandels van Frankrijk. Op de treden beneden den maarschalk ziet men Frankrijk voorgesteld door een vrouwelijke gestalte, door heftige smart bewogen, die met de eene hand den held terug tracht te houden en met de andere hand den dood terugwijst. De dood, gehuld in een wijd, wit gewaad, licht met de eene hand het deksel van de doodkist op en toont met de andere hand den held een zandlooper, hem hiermede het einde van zijn loopbaan aankondigende. Tegenover den dood de gestalte van een krijgsgod, leunende op zijn knots, wiens mannelijke, diepe droefheid zoo wonderlijk in tegenstelling is met de heftige, levendige smart van Frankrijk. ☞ Onder de kist het wapen van den maarschalk, gedeeltelijk door het afhangende doodskleed bedekt. ☞ Niet alleen aan mooie kerken, ook aan andere oude gebouwen en fraaie gevels is Straatsburg zoo rijk. Het maison „Kammerzell” place de la Cathédrale, fraai gebouwd in renaissance-stijl is zeldzaam goed bewaard gebleven, het vakwerk met bekoorlijk houtsnijwerk en de beschilderingen voeren ons terug naar de XVde eeuw. Er zijn trouwens weinig steden waar de geschiedkundige ontwikkeling zoo duidelijk uitkomt als in deze

stad. 't Is alsof men een geheele reeks van geschiedkundige gebeurtenissen in steen heeft vastgelegd. Herhaaldelijk ontmoeten wij tegenstellingen, hier de groote pleinen, welke een beslist Fransch stempel dragen, daar de nauwe straatjes van het Bain-aux-Plantes- de oude looierswijk, waar verschillende armen van de Ill doorstroomen, — en het romantische Petite France met de schilderachtige hoekjes en oude huizen met vakwerk, de overdekte bruggen, molens, oude torens enz. waar het leven zoo gemoedelijk en vertrouwelijk is en alles den Duitschen geest ademt. Verplaatsen wij ons uit deze gemoedelijke en burgerlijke sfeer van smalle straatjes en vertrouwelijke hoekjes in de breede straten en pleinen waaraan ook het oude Straatsburg zoo rijk is. Ontegenzeggelijk is het voornaamste plein datgene hetwelk sedert 1740 den naam draagt van maarschalk Broglie en waarop de regeeringsgebouwen, welke er aan grenzen, een officieel stempel drukken. Ook hier weer tegenstellingen, aan de eene zijde het stadhuis met zijn trotse roode muren, daarnaast een gebouw waarvan de parterre twee café's in eleganten Parijschen stijl bevat. Aan de Oostzijde wordt het plein afgesloten door het theater, na de verwoesting van 1870 in den ouden stijl herbouwd. Zonder twijfel vertegenwoordigt dit plein het officiële, het gezellige en het voorname leven van Straatsburg. Voorheen werd dit plein de Rossmarkt genoemd, hier hielden in de oude tijden de ridders uit de Elzas hunne tournooien. ☞ La place Kleber vertoont een militair karakter: voordat dit plein naar den grooten generaal was genoemd heette het place d'Armes, de groote parades werden hier gehouden, vandaar dat in den standbeeld van Kleber, in 1840 op dit plein opgericht, was niet in de eerste plaats bestemd voor den moedigen aanvoerder van het Fransche leger, maar voor den zoon der stad. Zijn vader, een arme metselaar te Straatsburg, kon den zoon niet de nodige opleiding geven, de tijdsomstandigheden brachten hem naar voren. In die roerige tijden was er behoefte aan menschen met ijzeren vuist, men haalde ze daar waar ze te vinden waren. Talent en doorzettingsvermogen beslisten, niet de

geboorte. Voor allen gelijke kans was de leus. Spoedig was uit den jongen soldaat de jonge generaal gegroeid, de metselaarszoon werd een vriend van Napoleon. Het door ijzeren kracht zich zelf een weg banen is de grondgedachte van het standbeeld, van de geheele gestalte. Op het relief, welke het voetstuk siert, zijn twee veldslagen afgebeeld waarin Kleber zich onderscheidde, voor alles Heliopolis, waar Kleber in 1800 den Egyptischen troep versloeg. Zijn asch rust onder het beeld. ☞ Maar ook in geesteswapenen was Straatsburg sterk, wordt Gutenberg in zegenrijke daden niet ebenbürtig aan Kleber geacht? Gutenberg, geboren in 1397, die zich tot 1444 te Straatsburg bezighield met het vervaardigen van een drukpers en het gieten van metalen letters, geldt hier als de uitvinder der boekdrukkunst. De geestelijke kracht der stad is belichaamd op die plaats waar thans het standbeeld van den grooten uitvinder staat. Niet-tegenstaande zijn eenvoud is het een der mooiste monumenten. Gehuld in wapperenden mantel staat de oude meester voor ons, op het blad dat hij in de handen houdt staat het scheppingswoord: „Et la lumière fut.” ☞ Wat een tegenstelling tusschen het ouderwetsche, nog wonderlijke Rijksstadachtige voorkomen van het oude Straatsburg en het nieuwe gedeelte, met zijn groote ruime pleinen, breede straten, paleisachtige gebouwen, villa's, kerken en bouwcomplexen. ☞ In het algemeen genomen zijn de openbare gebouwen vol uitdrukking, terwijl veelal de gunstige plaats waar zij zijn gebouwd den aangename indruk verhoogt. Alle hebben één kenmerk gemeen, het zware en gewichtige in de architectuur, welke soms niet harmonieert met de omgeving. Bij den aanleg van de nieuwe stad is niet gestreefd naar een harmonisch geheel, ieder bouwde naar eigen smaak, in sterk contrast met de oude stad, welke zoo'n mooi harmonisch geheel vormt. Met recht geldt het attribuut interessant dan ook slechts voor de oude stad met zijn nauwe straatjes, gezellige hoekjes, mooie schilderachtige oude huizen en prachtige dijkjes. Wie het hart van het oude historische Straatsburg wil voelen kloppen, moet dwalen en toeven in het gedeelte der stad, ingesloten door de beide armen van de Ill; hier herinnert alles nog aan vervlogen tijden, in tegenstelling met het overige, vooral naar het Oosten aangebouwde gedeelte, waar handel, nijverheid en scheepvaart hoogtij vierten.

P. J. C. ULTÉE

EILANDEN

EEN hoofdtrek uit mijn kinderjaren is me steeds bijgebleven . . . . mijn verlangen naar eilanden. Ik hoef maar het woord „eiland” te hooren of te lezen, en dadelijk ben ik een en al belangstelling. ☞ Hoe komt 't? Is 't de charme van isolatie? Weg te zijn van de wereld op een klein veilig plekje, aan alle zijden begrensd en beschermd door een onmetelijk watervlak? ☞ Natuurlijk, ik heb „Robinson Crusoe” gelezen en „Goud-eiland” . . . . mijn vader is op een eiland geboren en in mijn jeugd-herinneringen zie ik een groen eiland-cirkeltje met waiende palm-

boomen voor me, in een blauwe zee. Maar de echte „thrill” heb ik gekregen in latere jaren, toen ik in de „New-York Times” eens een korte beschrijving las van de „Markiezen-eilanden” in de Stille Zuid-Zee. En heel toevallig vond ik eenige dagen later in een boekwinkel een werk van Frederick O'Brien, dat geheel handelt over deze sprookjes-eilanden in de „Pacific”. ☞ Dat boek bleef van toen af in mijn gedachten hangen en voor langen tijd kon ik, evenals Sancho Panza, aan niets anders denken dan aan eilanden! Dikwijls heb ik er zelfs over gedacht, het beetje dat ik op de wereld bezit, te verkoopen en voor goed te gaan naar die verre eilanden, waar een mensch zich kan zuiveren van alle gek-

heden van onze civilisatie. ☞ Ik wilde volgen in de voetstappen van Paul Gauguin, Loti en Stevenson. Maar er zijn er niet veel, die den moed hebben voor goed te breken met de sleur van het geciviliseerde leven. Er zijn te veel „ja . . . maars”, die ons terughouden van een heroisch en onafhankelijk besluit. Zoo ging het ook mij, en ik begon me te troosten met de gedachte dat, al waren die verre tropische eilanden ook onbereikbaar voor me, er toch eilanden in Amerika waren, die ik in de vacantie-dagen zou kunnen bezoeken. ☞ Beter een eiland in de buurt, dacht ik, dan heelemaal geen eiland! Ik had dikwijls gelezen over de groene, romantische eilandjes in het groote meer Erie, en bij gebrek aan iets beters, nam ik me voor daarheen te gaan. ☞ Ik zei „bij gebrek aan iets beters”, want toen dacht ik er zoo over. Maar nu . . . nu ik er geweest ben, ben ik van gedachten veranderd! Het mag zijn, dat de tropische eilanden anders zijn . . . , maar mooier? De natuur is overal zooals ze zijn moet . . . dus volmaakt, en vergelijkingen zijn zinloos. Volmaakt-genieten sluit geheel het verlangen uit naar iets anders, of iets vermeend beters. Dat ondervond ik op het eiland Put-in-Bay in het meer Erie . . . het eerste eiland dat ik ooit bezocht. ☞ En toch . . . nu ik er over nadenk, moet ik bekenen, dat ik op dat eiland een soort heimwee voelde . . . niet naar wat anders, maar . . .

hoe vreemd het ook klinken mag . . . naar het eiland-zelf waarop ik was. Alsof ik bevreesd was, niet alle heerlijkheden der natuur voldoende in me op te kunnen nemen. Ik voelde me als een straatjongen, die een tientje vindt . . . 't was te veel en ik wist niet wat er mee te doen! ☞ Hoe levendig herinner ik me mijn eerste morgen-wandeling op het eiland, onder een frisschen, blauwen hemel, met hier en daar vliegende, witte wolken! Hoe verschillend van wat wij stads-menschen gewoon zijn „wandelen” te noemen! Voor ons beteekent „wandelen” steeds ergens naar toe gaan. ☞ In mijn jongere jaren in den Haag was het onveranderlijk: wandelen naar Scheveningen, naar de Boschjes, naar de Witte Brug . . . altijd ergens naar toe. Maar de ware wandelingen zijn de doellooze, of liever die, waar iedere voetstap een doel is. ☞ Op het eiland Put-in-Bay, waar, behalve in de onmiddellijke nabijheid van de pier, geen ontspanningsplaatsen zijn en waar men dus nergens „naar toe” kan gaan . . . daar heb ik leeren wandelen. ☞ 't Was me totaal onverschillig, waar

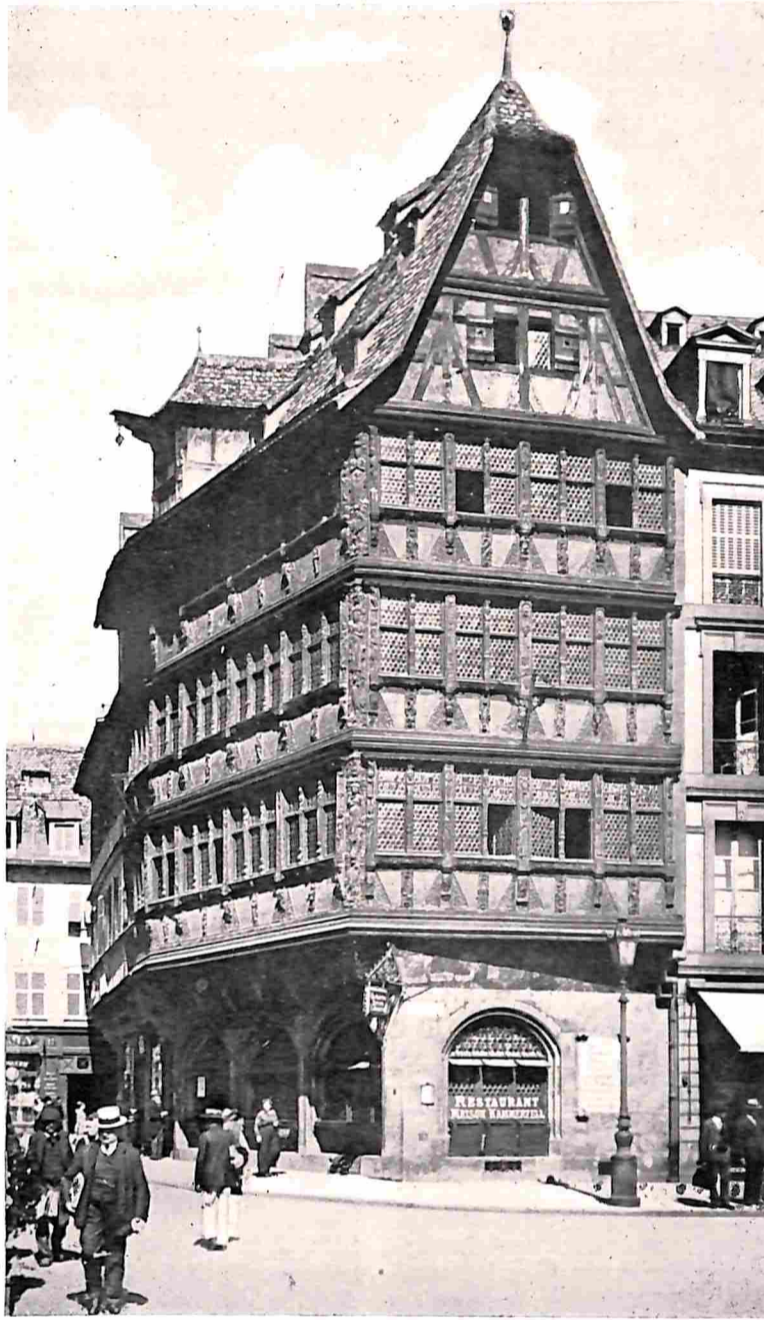

Foto C. A. P. J.

MAISON „KAMMERZELL”

ik heen ging, hoe laat het was, hoe lang mijn weg was en of ik wel vóór donker weer thuis zou kunnen zijn in mijn landelijk hotelletje. Alle wetten en gebruiken van een geregeld, geciviliseerd leven, vielen weg als ballast en het was alsof mijn gedachten en bewegingen daardoor lichter geworden waren. ☼ In mijn herinnering zie ik een lange, zonnige weg voor me . . . links het meer, rechts de bosschen. Waarheen voert mijn weg? 't Komt er niet op aan . . . de wind is frisch en de natuur nieuw en vroolijk. Ik ben op een ontdekkingsstocht. Mijn schoenen zijn grijs van het stof, mijn haar verward van den wind . . . maar wat komt 't er op aan? Ik voel me als Robinson Crusoe en die dingen zijn een deel van het leven in de natuur. ☼ Ik ga zitten aan den rand van een korenveld. Van verre hoor ik zingen . . . mannen- en vrouwenstemmen. Het komt nader en ik zie . . . O, barmhartige Hemel! . . . een groepje heeren en dames . . . de heeren met hun jassen over de schouders en de dames in lichte zomer-toiletten. Ze zingen Deutsche studenten-liederen. Niet ver van me blijft het groepje stil staan. Een van de heeren wijst met zijn wandelstok naar het meer en roept: „Wie wunderschön! Das einzige was uns jetzt fehlt, ist ein Glass Münchener!“ ☼ Ik vlucht naar de bosschen en tuur door de boomen heen naar die menschen, die mijn plezier bederven hebben. Wat doen die menschen op mijn eiland? denk ik. ☼ Ik slenter verder en kom aan een groep reusachtige moerbezieboomen. De pas-gevalen vruchten liggen overal om me heen in het gras en ik heb een koninklijk maal. ☼ Het bosch wordt nu lichter en lichter, tot ik tuschen de boomen door het water zie glinsteren in de zon. Ik heb

het eiland in de breedte doorkruist en ben nu aan de westkust . . . het strand ligt beneden me. Over het water turend, zie ik op een paar mijlen afstands een miniatuur-eilandje dat als zweeft op 't water. Heel vaag kan ik een paar boomen onderscheiden en iets donkers in 't midden . . . misschien een huisje of een loods. Maar wie kan er op zoo'n klein eilandje wonen? vraag ik me af. ☼ Ik ga terug naar mijn hotelletje en vraag den knecht, hoe dat eilandje heet en of er iemand op woont. ☼ „O, dat?“ zegt hij lachend, „dat is „Hongerdood-eiland“ . . . daar woont niemand en er is niets te zien. Maar heel zelden gaat er iemand heen . . . alleen zoo nu en dan een nieuwsgierige toerist“. ☼ „Hongerdood-eiland?“ vraag ik hem verbaasd . . . „waarom?“ ☼ „Daar hebben ze eens het geraamte gevonden van een matroos, die daar waarschijnlijk schipbreuk geleden heeft en omgekomen is van den honger“. ☼ Dat klonk avontuurlijk en niemand in de wereld had me terug kunnen houden „Hongerdood-eiland“ zoo gauw mogelijk te gaan bezoeken. ☼ Ik ijl door de bosschen naar de landings-plaats en vraag den schipper van een klein jacht, of hij er me heen wil brengen. ☼ „Naar „Hongerdood-eiland?“ vraagt hij verbaasd. „Daar kan ik met mijn jacht niet landen . . . het water is niet diep genoeg aan de kust“. ☼ Maar hij ziet aan mijn gezicht hoe teleurgesteld ik ben en hij komt op de gelukkige gedachte een kleine sleepboot mee te nemen, waarin we de kust van „Hongerdood-eiland“ zullen kunnen naderen. ☼ We ver-

Foto A. P. H. Las!

DEEL IN EEN LARENSCHE BOERDERIJ

trekken . . . In de haven is het water glad als een spiegel, maar verderop rollen lange, deinende golven, die ons telkens opnemen en weer neêrlaten in zachte, wiegende bewegingen. ☼ Van verre zien we „Hongerdood-eiland“ als een zwart vlekje tegen de blauwe lucht en we sturen er recht op af. Grooter en grooter wordt het vlekje, tot we vormen en kleuren beginnen te onderscheiden. De golven slaan schuimend tegen de lage, grijze, rotsachtige kust, en voor het eerst in mijn leven, hoor ik dat eigenaardige geluid als van een verwijderden trein, waarover ik zoo dikwijls gelezen had in reisbeschrijvingen . . . het gerommel van de branding. ☼ We zijn nu ongeveer honderd meter van het eilandje verwijderd en de schipper laat het anker zakken. We stappen in de sleepboot en roeien langzaam en moeizaam door de branding naar de verlaten kust. Ik moet voortdurend denken aan dien eenzamen matroos, die daar omgekomen is. Op een onherbergzamere plaats had hij niet kunnen landen! ☼ We binden onze roeiboort aan een naakten boomwortel, die als een versteende slang uit de rotsen kronkelt en we beals een „Hongerdood-eiland“. ☼ Groot is het niet! Niet meer dan 100 meter in doorsnede, en van waar we staan, kunnen we het heele eiland overzien. ☼ Maar wat is dat oorver-

doovend gekrijsch boven ons en wat maakt opeens de lucht zoo donker? Bij onze komst vliegen duizenden meeuwen op, verschrikt door het menschen-bezoek. In een grooten angstigen cirkel vliegen ze hoog om ons heen in zóó dichte massa's, dat het een oogenblik is, alsof we onder een draaiend dak staan. Het is om duizelig van te worden! Hoe vreeselijk, denk ik bij mezelf, dat die prachtige,

sierlijke vogels ons beschouwen als vijanden! ☼ Een groote treurigheid vervult me, omdat ik met al mijn liefde voor natuur en dieren, zoo machteloos sta tegenover die wilde, redeloze angst. ☼ Maar wat zeg ik? Redeloos? Wat ligt daar voor ons op de rotsen . . . en verder-op . . . en overal, zoo ver als we zien kunnen? ☼ Honderden gewonde meeuwen, bloedend en stuiptrekkend, angstig en wild fladderend in machteloze pogingen om op te vliegen! Ik neem een groote witte meeuw voorzichtig in mijn armen. Zijn vleugel is gebroken door een kogel en het donkerroode bloed druïpt langs zijn donzig-witte veeren. ☼ „Er moeten hier kort geleden menschen geweest zijn, die er maar op los geschoten hebben“, zegt de schipper. „Die verd . . . schurken!“ voegt hij er bij met een nijdigen trek om zijn mond. ☼ We gaan verder-op, en overal hetzelfde tragische schouwspel van hulpeloos spartelende vogels. Ik wil die gewonde meeuw in mijn armen mee naar huis nemen en verplegen. Allen kan ik ze niet helpen, maar die eene kan ik misschien nog redden. ☼ Doch niet alles wat we zien op het eilandje is even droevig . . . duizenden kleine meeuwtjes, waarvan ik er makkelijk vier of vijf tegelijk in mijn Sommigen in kleine holten in de rotsen en anderen zonder eenige bescherming op den kalen grond. Ik begrijp het nu . . . dat zijn de ouders. Telkens als ik een paar kleine meeuwtjes

in mijn hand neem, komen de groote meeuwen in angstige vlucht naar beneden, en zóó dicht bij mijn hoofd en handen, waarin ik de vogeltjes heb, dat ik ze kan grijpen. Gauw zet ik de meeuwtjes op den grond en de ouderen vliegen weer op en nemen hun plaats in den eindeloos zwaaienden cirkel boven onze hoofden. ☼ We staan nu bij een primitief, bouwvallig hutje met een enkelen schoorsteen, onder een paar wilde, verwaaide boomen. Het hutje heeft geen vensters en de deur is vastgeroest. Mijn schipper weet me niet te vertellen, wie dat huisje daar gebouwd heeft en of het bewoond geweest is. Of die schipbreukeling, wiens geraamte men op het eiland vond, het gebouwd heeft met planken van het wrak? Niemand weet het. ☼ We gaan weer terug naar onze roeiboot . . . ik met de gewonde meeuw in mijn armen, die me vertrouwend aankijkt met zijn zachte, goedige oogen. Het wordt donker en dus hoog tijd, dat we vertrekken. Na eenige minuten bereiken we de groote boot, die voor anker ligt en statig wiegt op de golven. We varen in een zachte, mijmerende schemering en ver over het water zie ik lichtjes op ons eiland Put-in-Bay. Er is iets als een weemoedig verlangen in de avondstille. ☼ De wild-zwaaiende meeuwen-cirkel boven „Hongerdood-eiland” is verdwenen . . . alles is weer vredig, nu het menschen-gevaar geweken is. ☼ Verbeeld ik het me, dat de witte vogel in mijn armen, begrijpt, dat ik het goed met hem meen? Geen teeken van angst, en de mooie zachte oogen blijven onveranderlijk wijd-open . . . starend in de duisternis. Ik streel hem en de schipper zegt nog eens: „Die verd . . . schurken!” ☼ We landen laat in den avond in Put-in-Bay en voorzichtig wandel ik met mijn meeuw naar het hotelletje. ☼ Den volgenden morgen zet ik hem beheidzaam in den tuin in het gras . . . hij loopt gebrekkig en 's avonds is hij dood. Maar ik sta vrceeg op en ga weer naar de eenzame kust . . . want waar geen menschen zijn, daar is het veilig.

HENRI SCHULTZE

'T GOOI

DE Blaricumsche kermis is juist afgelopen, een kermis die den buitenstaander reminiscenties brengt aan de kermis van het Gooi, de kermis bij uitnemendheid, die van heinde en ver de gasten tot zich trekt, inboorling en vreemdeling, erfgooiers en nieuwbakken plattelanders. De Blaricumsche kermis is slechts een vage schaduw van de klaterende praal, die in het voorjaar de harten van alle Gooiers verheugt. En toch, toch ligt me de zeer bescheiden „jaarmarkt” van Blaricum nader aan het hart; want ze is inniger verbonden aan het leven der boeren, die, iedere vreemdeling-invasie ten spijt, de kern vormen, waaruit telkens opnieuw het oude, oeroude landelijke leven ontspruit en opbloeit. ☼ Op hun weidsche boerderijen wonen ze, leven er hun eigen leven, zonder aanraking haast met den jachtenden, modernen tijd, de erfgooiers, die zijn de landelijke adel van het Gooiers-land, tusschen wie de stedeling nauwelijks geduld wordt. O, hoofsch en hoffelijk genoeg ontvangen ze den vreemdeling, die zich in hun midden vestigt, tenminste hem, die hun leven weet te erkennen en te waardeeren. In al zijn geslotenheid, maar ook in al zijn saamhoorigheid, een saamhoorigheid, die oorzaak is, dat te kermis uit heel het Gooi de verwanten komen aangereden, per sjees, per Utrechtsch wagentje en zes, zeven voertuigen samendrommen op het ruime erf, de bloemen-gesierde paarden vergast worden op den besten haver. Want de erfgooiër heeft nog zijn paarden, al mag, dan ook de dorschmachine zijn intree hebben gedaan, al wordt de boter niet meer gekarnd in den ouden karnmolen, die door de zuivelfabriek werd vervangen. Ja, te kermisse, als de boerin het huis van onder tot boven heeft schoon gemaakt, als er gebakken en gebraden is voor de komende feestdagen, dan komen de gasten met eigen spul van Laren en Eemnes, van Soest en de Hooge Vuursche. En ze zitten tesamen in het zomervertrek op den deel, het kleine open vertrekje in de weidsche ruimte, waar nóg, de stilstaande karn ten spijt, koeien en varkens, konijnen, kippen en mensch tesamen huizen. Ieder in zijn afdeeling, maar toch nauwelijks van elkaar gescheiden. Alleen de groote kamer aan de straatzij, beschaduwde door de geschooren linden, die ieder straaltje zon de binnenkomst beletten, is even afgezonderd als een steedsche kamer. Daar treffen we dan ook de bedsteden, nog veel-gebruikte slaapgelegenheden, die ook gevonden worden in het naastgelegen opkamentje. En het blijkt onmogelijk — gelukkig! — met

Foto A. P. H. Last

WAAR MENSCHEN EN KOEIEN IN EENDRACHT LEVEN

„nieuwe-stijl” meubelen de atmosfeer, door een driehonderdjarige architectuur geschapen, te verbreken. 't Is goed wonen in de groote kamer van een oude boerderij en 't is goed huizen in 't opkamentje op den deel, als we een oogenblik eens alles

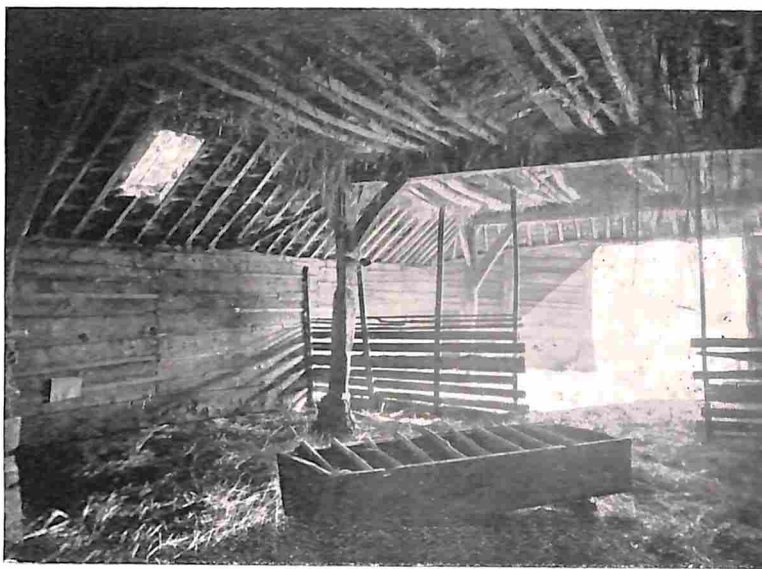

Foto A. P. H. Last

DE RUIMTE VOOR HET VEE IN EEN BOERDERIJ TE SOEST

vergeten, wat de moderne hygiëne ons heeft bijgebracht. Als we den ouden erfgooiër spreken, die vol trots wijst op het groote ijzeren hangslot, symbool van zijn waardigheid als beheerder der gemeene weiden, van de „Meent”, die zich wijd strekt langs de Zuiderzee. Waar slechts de echte oude erfgooiers, de Gooiers van ouder tot ouder, hun vee mogen laten grazen. Een recht, dat dateert uit de dagen van graaf Floris, der Keërlen God, die hiermee den toegewijden moed

Foto A. P. H. Last

POMP EN STOOKPLAATS

van zijn Gooiers, die hem blindelings vereerden, beloonde. En 's ochtends in den heel-vroegen morgen, en 's avonds, als de zonen melk, dan rijden achter elkaar den Meentweg op de kleine melkbussen achterop en een of meer vlaskopjes daartusschen. Als de herleving van een sprookje is 't, in deze dagen van steriliseeren en pasteuriseeren, mee te rijden op zoo'n debiel karretje en 't bij te wonen, hoe de boer, hoe de knechten en meiden, de koeien, opdringend rondom, melken, en te genieten van melk, versch van de koe. 't Is op deze boerderijen, dat 't varken nog wordt gemest en te kermisse nog de laatste zijde ham of de langst bewaarde rookworst van de vorige slacht wordt genuttigd, 't is in deze boerderijen waar 't oude koper, de oude kasten, de oude borden 'dikwijls door den antiquair zijn weggehaald, maar 'die toch blijven de oude, levende kern van 't Gooische boerenleven. O, zeker, er wordt aan geknabbeld, vele boerderijen veranderen in schilders-ateliers, in woningen voor kunstzinnige snobs, maar toch, nog leeft het oude, oude Gooi, zooals 't leefde in de dagen, toen zelfs de Gooische stoomtram de wegen er nog niet onveilig maakte. En al is de „voortuitgang” niet te weren, 't zal nog lang duren, voor van het taaie erfgooiersleven de laatste vonk gedoofd zal zijn.

R. v. O.

De laatste speelperiode van Thijs

vroeger heb ik al eens iets verteld van de eerste speelperiodes van den weinig-belovenden Thijs; welke viel in den tijd zijner worsteling met de classiciteiten van het gymnasium. Welke periode in het ziekenhuis haar afsluiting vond. Maar Thijs herstelde; van zijn „overspanning”; en deed zelfs een jaar nadien eindexamen; en werd student. In de rechten. En werd plotseling een ijverig student; hoe ongelooflijk dit ook klinken mag. Ja, hij scheen ineens een zekere bekoring in de studie van het recht te hebben ontdekt. Van welken aard die bekoring was, bleek mij den morgenstond na zijn candidaats; waarvan de goede uitslag met een aanzienlijke hoeveelheid feestwijn was gevierd. Feest- — en andere — wijnen hebben, naar vrij algemeen bekend is, de eigenschap, harten te openen en tongen te slaken; zoo ging het ook hier. En op dien prillen Junidageraad dan, gezeten op een paar buiten-gelaten stoeltjes aan den Ouden Deyl — waar we na een groote odyssee waren te land gekomen — vertrouwde mij Thijs toe, dat er in de advocaterij zulke verduiveld aardige kansen zaten. „Pourvu qu'on en sorte”, zei ik. „Nééj”, zei Thijs, — „ik bedoel in de advocaterij zelf. Je hebt altijd zulke aardige kansen; als je goed met de gegevens werkt. Het is een pracht-spiel; en zonder zéro. Zón-der zéro!! Partijen staan volkomen gelijk; en de verdediger heeft belang erbij, de zaak te winnen; het Openbaar Ministerie niet”. — Toen hij dit gezegd had, verviel Thijs weer in een filozofisch gepeins. Maar intusschen had ik een volkomen duidelijk idee gekregen van zijn opvatting der advocatuur; en begreep ik de bekoring die dat vak voor hem had: hij beschouwde het als een spel; zij het van een voornamer soort dan de gewone hazard-spielen. Hij studeerde vrij vlug af; en vestigde zich als advocaat in Den Haag. Dat was een gevaarlijk milieu; want iedereen — behalve de politie dan natuurlijk — weet, dat er in Den Haag slordig gespeeld wordt. Toch was het, na de overheidsmaatregelen in het verhaal van Thijs' eerste speelperiode ver-

meld, eenigszins lastig een speelgelegenheid te exploiteeren;... dat is te zeggen: *niet* een speelgelegenheid te exploiteeren, maar... een speelgelegenheid te exploiteeren die voldoende bekend en voldoende toegankelijk was om ze met behoorlijke winst te kunnen aan-den-gang houden, en tevens voldoende sociëteitachtig om uit de handen der politie te blijven. Zoiets vereischt aandacht; en scherpzinnigheid. En rechtskennis. Kortom: een juridische speel-specialiteit. Nu, dan was Thijs de man; dit was duidelijk. De man ook, aan wien men dadelijk dacht. Want zooals Thijs onmiddellijk róók, waar ergens gespeeld werd; zoo hadden, uiteraard, ook alle spelerskringen de lucht van Thijs. Ergo: Thijs maakte statuten. Ze waren het meesterstuk van zijn juridische loopbaan; en zijn dat gebleven. De club heette „Club de Bienfaisance”; er zijn ook in andere steden, nadien, clubs van dien naam verzezen, met hetzelfde doel. Inderdaad dééd de club ook aan liefdadigheid; het was een *verplichting* van de leden aan liefdadigheid te doen. Hoeveel

— wel, dat werd op 'n leuke, knusse manier, spelenderwijs, vastgelegd. Dat kón, statutair, op alle mogelijke manieren worden aangewezen. Maar inderdaad ging 't meestal in den vorm van een kaartspelletje — „baccarat” heette dat — of een rouletje; zoo'n ding, als je ook in speelbanken hebt. Je speelde dus om op 'n speelsche manier door het lot te laten uitwijzen, hóé weldadig je vandaag weer, als lid der club, moest zijn. Je zette op, en je won; — of je verloor. Maar als je won, moest je twee procent van iedere winst in een kasje storten, dat, naar men zei, aan de armen van Den Haag ten goede kwam. Voor alle gezindten; het was als de regen die regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Een overvloedige regen was 't niet; want, naar 't *schijnt*, waren er ook nog minder officieele regelingen, zoiets als een mondeling huishoudelijk reglement, waarin de mogelijkheid was opengehouden, uit de armenkas eerst nog onderhoudskosten te bestrijden. Wat misschien ook weer heelemaal niet onbillijk was; want was 't niet een éérste belang van de armen,

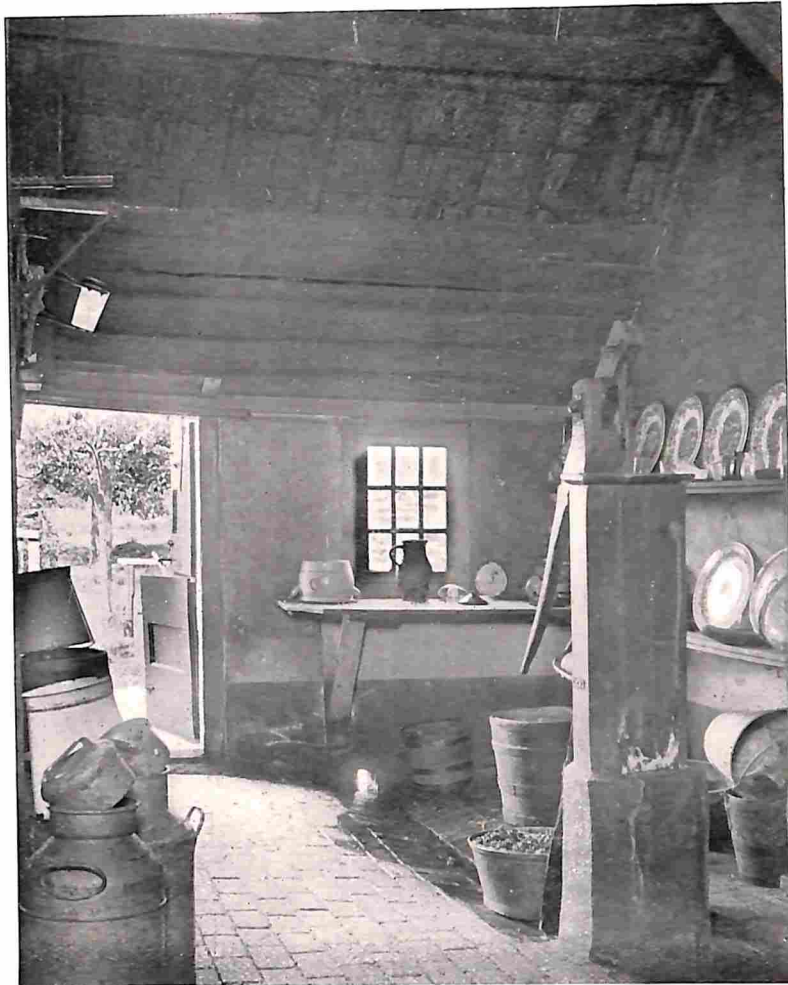

Foto A. P. H. Last

EEN DOORKIJK

— voor wie de Club immers was opgericht — dat ze onderhouden en in-stand-gehouden werd? Trouwens, al hadden die armen 't niet goed gevonden, zij waren niet in 't bestuur vertegenwoordigd. . . . Het was dan een zeer doorzichtig geval; maar het reglement van Thijs scheen zonder mazen. En Den Haag was zoo'n mooie stad hiervoor! Men had speciaal op de diplomatie groote verwachtingen gebouwd; directe verwachtingen, van deelname; maar ook indirecte: van imponeerend voorbeeld. Doch dat liep niet mee. Alleen een paar zeer ongunstige attachés van Zuidamerikaansche gezantschappen vertoonden zich wel eens; maar dit had niet bepaald een exemplaire, eer een afschrikkende werking. En de structuur van de heele zaak werd bekend; waarvan het eerste gevolg was, dat Thijs van den Raad van Toezicht op de orde van advocaten een berisping kreeg. Hoogst ongemotiveerd, ongetwijfeld; en getuigend van bitter weinig waardeerend voor echt juridische scherpzinnigheid — „enfin”, zei Thijs, „ze moeten van tijd tot tijd wel eens een bewijs geven van die echte burgerlijke moraliteit; dat is nu eenmaal érg noodig voor hen, om eenigen schijn van waardigheid op te houden. Nu, en in zoo'n nood-toestand, als je dringend noodig hebt je fatsoen te bewijzen, dan kan je niet zoo heel kieskeurig in de middelen zijn”. Thijs zei zoo-iets heelemaal niet hatelijk; enkel: zakelijk; en zoo meende hij 't ook. Maar

die actie van de advocatuur was natuurlijk niet zoo-maar ondernomen; men had er den neus van gekregen, dat de politie met haar vermaarden sterken arm zou gaan werken; en „het speelhol” sluiten; 't was mogelijk dat daarop protest en proces zou volgen; en dan moest men het lid van den „ordo honestissimus” dat erbij betrokken was, hebben gedésavouéerd, om onplezierige verwijzingen naar die medewerking afdoende te kunnen verwijzen. Enfin, de zaak liep zeer eenvoudig af; op een schoonen wintermorgen had „de sluiting” der club door de politie plaats; de „directeur” wandelde — waardigheidshalve met een hoogen hoed op — weg; en verloor geen tijd en geld met pretesteren; hij had trouwens van het laatste genoeg verdiend, en vestigde zich in een mooi provinciestadje, waar hij weldra lid van den raad was, en een algemeen geacht ingezetene. Maar intusschen was Thijs, die toch werkelijk één van de fatsoenlijkste advocaten van ons land was, gediskwalificeerd. ☒ Zooiets komt men mettersijd te boven; „de tand des tijds”, zooals

een eigenaardige beeldspraak zegt, „zou ook over deze woude wel gras hebben laten groeien”. Maar Thijs had er geen plezier meer in. Die huichelachtige demonstratie van afkeer van 't spel had hem een volkomen minachting voor de advocaterij ingeboezemd; die hij, haar faits en gestes waarnemende, toch al niet bewonderde. En hij had die gentlemen niet noodig: hij was door het overlijden van zijn moeder in het bezit van een aardig kapitaaltje gekomen — in afwachting van meer —, en besloot daarvan in een oord van vrijheid en vreugde te gaan genieten. Is het wonder, dat Thijs hierbij onmiddellijk het woord „Monte Carlo” voor den speelschen geest zweefde? ☒ En dáár heb ik dan Thijs' „laatste speelperiode” bijgewoond. In een Februarimaand, nu ook alweer vele jaren geleden. ☒ Ik trof hem aan in 't Café de Paris, waar hij op 'n laten namiddag achter een absinth van de emoties der speeltafel zat te bekomen. En die emoties waren juist dien dag zoo krachtig geweest, dat er om ze naar beneden te werken, meer dan één absinth noodig was. Enfin, hij was dan zeer nabij het eindpunt. Het eindpunt van zijn fortuin namelijk. Als dat be-reikt zou zijn, zou hij ophouden . . . „Je zult zeggen: dat zal dan ook wel moeten”, voegde hij er met zijn voortreffelijke, rustige zelfironie aan toe . . . „Jawel; maar ik bedoel: dan speel ik nooit meer. Hoe dól ik er ook op ben. Ook niet, als ik later weer geld heb. Zie je, de Voorzienigheid, of de speelduivel, of wie het dan mag zijn, moeten zich nu maar eens duidelijk uitspreken. Ik heb ze, dunkt me, een fair trial gegeven. Maar als ik nu álles verlies, dan houd ik me aan die uitspraak. Er zijn ook andere genoeglijke dingen in 't leven.” En de volkomen plezierigheid waarmee hij hierbij langs den rook van zijn cigarette over de prachtige parken van den Casino-tuin oogde, getuigde van de oprechtheid dezer woorden. „En is dat eindpunt zéér nabij?” „Als de déveine aanhoudt — en ik ga ze niet meer uit den weg — dan: vanavond. Ik heb nog 'n achtduizend francs. Vierduizend om te verspelen; vierduizend om rekeningetjes te betalen; terugreis, enzovoort . . . Ga je mee vanavond?” Ik vond het griezelig. Maar hij scheen een bevriende presentie, een secondant in het slotduel met den speelduivel, op prijs te stellen . . . „Goed”, zei ik. ☒ De speelzalen van het Casino te Monte Carlo in avondlicht. Ze schijnen dan nog febrieler doorwaasd, nog

verdwaasder onwezenlijk dan bij dag. Boven de groene tafels schijnt de door het gehulde licht doornevelde ruimte, hooger; langs den tafelrand laag de rij van in ontroering stil neergezeten spelers; als de gehurkten in een geheimzinnigen ritus. ☒ Dat is de eerste indruk, als men binnenkomt. Maar wanneer men nader treedt en beter onderscheidt, ziet men, dat het geen ritus is; en dat de rust vol is van onvroedheid; angst en graaiende begeerte in oogen en vingers; en bedwongen wilde vreugde om winst, en doffe wanhoop om 't wegvloeien van bezit. Daarover, over die gebogen hoofden der zittenden, alle star starend naar het balletje in de roulette, de wreed-scherpe glimlachen der ongunstige croupiers, die elkaar oogjes geven. En om de zittenden heen dwalen zoekend en hunkerend wie geen zitplaats vonden, en nu moeilijk meespelen tusschen hoofden en schouders der grof-wrevelige individuen vóór hen, telkens hen even stootend en dan min of-meer afgesnauwd . . . Naarmate 't later wordt, wordt het drukker: de menschen uit de hôtels in den omtrek, en van

Beaulieu, van Nice, komen van hun lang-gerekte diners; dames en heeren en naïefgeïnteresseerde jonge meisjes; en brutaal-verlegen Engelsche heeren van middelbaren leeftijd, die met een ongemeen-chic gekleede demi-mondaine rondwandelen. En op de banken rondom zit een enkele gemoedelijke dame, een moeder-de-vrouw, wier man „ook eens” speelt, en die zich vervelt, en 't ook 'n beetje griezelig vindt. ☒ Thijs zat al, trouwens hij hoefde nooit te wachten; als de knechts hem de zaal zagen binnenkomen, wisten ze altijd wel een truce, waardoor hem dadelijk een zetel werd geruimd. Ik ging achter hem staan. Speelde ook wel eens 'n 10 francje rouge, of 'n dergelijk burgermans-zetje. Maar mijn hoofdoccupatie was: zien hoe 't Thijs ging. ☒ Het was al half elf; de duivel speelde al een uur lang kat-en-muizig met Thijs. De vierduizend francs waarover deze onzichtbare partner, die den haak des croupiers tot graaihand heeft, hoogstens heerschappij zou kunnen krijgen, had hij voor den aanvang van 't spel netjes voor zich gelegd; in stapeltjes tientjes, twintigjes, hondertjes; één duizendje.

Foto A. P. H. Last

EEN OUDE SCHOUW OP DE HOOGHE VUURSCHE

En 't lag er nog vrijwel net als in 't begin. Het scheen geen overwinning en geen nederlaag te zullen worden . . . Het was het échte — duivelsche — getreiter. ☒ Thijsje onderging het geduldig. Op zijn gelaat, dat met de jaren — hij was nu bij de veertig — allengs nog magerder was geworden, was niets zichtbaar. Hij speelde als een automaat, en onderscheidde zich buitengewoon gunstig van de andere ras-spelers in zijn buurt: een staag gefronst boekhoudend en kans-rekenend heer van middelbaren leeftijd aan zijn éenen en 'n oude vrouw, uit wier versjofeld-zwarte mouwen de grijpvingers graaibereid lagen geklauwd, aan de andere zijde. ☒ Tot er plots 'n zekere animo in zijn oogen begon te lichten. Was het de ééne of andere gunstige demon die hem met inwendige stem opfleurde; of was er in de uiterlijke verschijningen der speelzaal iets opwekkends? Ik keek eens rond. Aan den overkant der tafel wemelde, achter de stoelen, een echtpaar, dat ik, nog voor ik hun stemmen had gehoord, dadelijk determineerde als Hollanders-uit-Indië; verlofgangers. Ze zijn er veel in Monte Carlo; voor deze, veelal niet al te hoog-idealistisch gezinde lieden is het al maanden voor de reis naar Europa gekoesterde plan: Monte Carlo. „Chic!” en kansen op speelwinst . . . Wat wil men nog meer? ☒ Hier scheen de man de echte spel-beluste; het vrouwtje — meer haar tenerheid dan haar

En 't lag er nog vrijwel net als in 't begin. Het scheen geen overwinning en geen nederlaag te zullen worden . . . Het was het échte — duivelsche — getreiter. ☒ Thijsje onderging het geduldig. Op zijn gelaat, dat met de jaren — hij was nu bij de veertig — allengs nog magerder was geworden, was niets zichtbaar. Hij speelde als een automaat, en onderscheidde zich buitengewoon gunstig van de andere ras-spelers in zijn buurt: een staag gefronst boekhoudend en kans-rekenend heer van middelbaren leeftijd aan zijn éenen en 'n oude vrouw, uit wier versjofeld-zwarte mouwen de grijpvingers graaibereid lagen geklauwd, aan de andere zijde. ☒ Tot er plots 'n zekere animo in zijn oogen begon te lichten. Was het de ééne of andere gunstige demon die hem met inwendige stem opfleurde; of was er in de uiterlijke verschijningen der speelzaal iets opwekkends? Ik keek eens rond. Aan den overkant der tafel wemelde, achter de stoelen, een echtpaar, dat ik, nog voor ik hun stemmen had gehoord, dadelijk determineerde als Hollanders-uit-Indië; verlofgangers. Ze zijn er veel in Monte Carlo; voor deze, veelal niet al te hoog-idealistisch gezinde lieden is het al maanden voor de reis naar Europa gekoesterde plan: Monte Carlo. „Chic!” en kansen op speelwinst . . . Wat wil men nog meer? ☒ Hier scheen de man de echte spel-beluste; het vrouwtje — meer haar tenerheid dan haar

leeftijd wettigde het diminutief — draafde en schuchterde zoo'n beetje als 'n angstig veulentje aan zijn zij. De man zette hoog; waagde op „nummers en plein”; verloor met groote snelheid. En wond zich op. Verstolen-angstig keek het vrouwtje zoo nu en dan van terzij naar zijn gezicht; waarop de aren gezwollen stonden; een valsche glimming kwam in zijn loerende oogen. En tegelijk steeg, zij het in rustiger en vroolijker nuance het animo aan de andere zij van de tafel, bij Thijs

☞ Die begon ineens in uitgebreide spel-actie te komen zette met tienfrancjes de „serie cinq-huit”; won, zette plots zijn duizendje op de middelste colour; won weer, had nu opeens drie duizendjes . . . — En de korte, dikke Indischman, die tegenspeelde; op elk der beide andere colour's tweéduizend had gezet, verloor ze alle vier. ☞ Een angstwekkende starheid kwam nu over hem; hij scheen een beroerte nabij. ☞ Het vrouwtje bewoog angstig haar hand in de richting van zijn mouw, maar durfde die niet te beroeren. ☞ Toen keek Thijs eens zijn francjes na. Hij had zesduizend francs. Even keerde hij 't hoofd naar mij toe. Zei: „Net zesduizend”. ☞ 't Was de maximum-mise. Hij zette zijn heele bezit op „rood”. ☞ En de Indischman — zijn fiches waren op — rukte zijn portefeuille uit zijn zak, en gooide zes biljetjes van duizend op zwart. Hoe dat liep, Monte Carlo zou dus door den afloop van dit spel niet rijker noch armer worden. ☞ En toen gebeurde het. Rood won. Thijs won. Maar de Indischman, door alles heen; — allang waarschijnlijk door alle gevoel voor eerlijkheid heen, maar nu ook door dat van schaamte, — greep — 't was aan zijn kant — brutaal den rooden inzet en de gelijkwaardige toevoeging van den croupier. ☞ „Wát!?!” zei ik. „Wát!?!” zei Thijs — „Heila meneer. . . . U vergist u . . . .” ☞ Maar de Indischman in een paroxysme van graaiende, woedende wanhoop, brutaal, op een toon als sprak *hij* tegen een schunnigen schooier, die „'t eens probeert”: „Nééj, ménéér, ik vergis me niet. Maakt u maar geen praatjes”. ☞ „Wel, potver . . . .” begon Thijs. . . . Maar deze vloek, die nog maar een bastaardvloek was, zal hem geen schade aan zijn ziel hebben aangebracht. Want halverwege hield hij zijn mond . . . . ☞ Verbaasd keek ik, waaróm hij zweeg. En zag: hij had het oog op het kleine Indische vrouwtje. Dat doodsbleek naar hem opzag. Eén wanhopige smeeking in haar oogen; als bij een dier, dat opziet naar den fel dreigenden stok van den meester; den móórdenden slag verwachtend. ☞ Toen keek Thijs den Indischman even aan. Eén blik van volkomen dédain. En stond op. ☞ „Maar meneer”, kwam de Thijsbevriende zaaldienaar, die ook achter hem gestaan had, „U had toch gewonnen”. ☞ „Dacht je, dat *ik* dat niet wist?” zei Thijs met z'n kalm-ironischen glimlach. ☞ „Nu dan, heila, croupier . . . .” „Nee, nee . . . . laat maar”, zei Thijs snel. „'t Doet er niet toe”. ☞ We gingen naar buiten. Eén poosje zei geen van beiden wat. Tot we in 't Café de Paris zaten. Onder 't aanstrijken van een lucifertje voor zijn cigaret, concludeerde toen Thijs: „Dus . . . . het noodlot heeft uitspraak gedaan. Nu speel ik niet meer”. ☞ „Kerel”, antwoordde ik, „ik vind het buitengewoon verstandig, als je niet meer speelt. Maar, . . . *dit* „uitspraak van het noodlot?” Dat zou dan een uitspraak in jouw voordeel zijn”. ☞ Ik heb toch niets meer”, zei Thijs. „Niet door de uitspraak van de roulette”, zei ik. „Maar . . . .” Thijs maakte een kort, afwerend handbeweginkje. „Het leven zelf telt ook mee”,

zei hij. „Kijk es, als ik, terwijl ik won, nu eens plotseling verlamd was, dat is ook een omstandigheid . . . . En óók een uitspraak”. Even zweeg ik. Toen zei ik: „Ja, je hebt gelijk”. ☞ En Thijs heeft nooit meer gespeeld.

JAN WALCH

DE CAPELLA PALATINA

IN het voormalige Palazzo Reale der Siciliaansche koningen te Palermo (gebouwd door de Sarracenen en later onder de heerschappij der Noormannen verfraaid en vergroot) bevinden zich thans nog als eenige overblijfselen uit den glorie-tijd der Normandische regeering, de Koninklijke kapel, algemeen genoemd „Capella Palatina” en de Stanza di Re (de kamer van den koning). ☞ De Capella Palatina werd gesticht door Koning Rogier de Ite in 1129, de bouw was gedeeltelijk beëindigd in 1132, de inwijding had plaats plaats in 1140. Zij is slechts 70 ft. (Eng. voet) lang, 40 ft

breed en ongeveer 55 ft. hoog. Niet ten onrechte wordt de Capella Palatina beschouwd als het schoonste monument van Christelijke kerkelijke kunst ter wereld. De kapel is inderdaad een juweel van Arabo-Normandische kunst. Een zeldzaam mooi staal van oostersche pracht en verfijning, toegepast ter verheerlijking van den Christelijken godsdienst. ☞ Wanneer men de kapel binnentreedt, krijgt men den indruk van een heiligen-schrijn, een kostbaar bewerkt reliquiënkistje. Zacht goud-glanzende wanden en bogen, warm-getinte zuilen, een inecnvloeiing van rijke, gedempte kleuren, een weelde als van oude brocaatstoffen. Maar alles is steen, marmer, porfyrr. De meest fraaie en kostbare soorten zijn verwerkt in onvergelykelyk mooie motieven, in oneindige variatie, in heerlijke kleuren-harmonie. Marmer-mozaïk, gelijk een tapijt, bedekt den vloer, goud-mozaïken glanzend aan de bovenwanden en bogen. Daaronder blanke paneelen van geaderd marmer, afgezet met banden van mozaïk, als rijke borduursels. Plakken van het fraaiste purperen porfyrr in zuiveren cirkelvorm onderbreken den koelen toon van

DE CAPELLA-PALATINA TE PALERMO

het marmer. ☞ Boven ons welft zich de zoldering van cypresenhout uitgesneden in den vorm van stalactyten, geheel met Moorsche motieven beschilderd. (In de Arabische zaal van het Museum te Palermo bevindt zich een detail van dit plafond). ☞ De zoldering van den koepel der absis wordt gevormd door het glorieuze goud-mozaïk van den Christus. De machtige, beschermende figuur geheel in den stijl der oorspronkelijke Byzantijnsche opvatting. ☞ De mozaïken in de Capella Palatina behooren, met die van de kathedralen te Cefalu en Monreale, tot de allerschoonste ter wereld. Zij worden den Bijbel van Koning Rogier genoemd. Drie en dertig tafereelen, die de muren bedekken, hebben betrekking op het Oude Testament, zeven op het leven van Jezus, negen op het leven van S. Petrus en vijf op S. Paulus. ☞ De twee zij-altaren en de preekstoel hebben kolommen van Fiore di Persico, waarvan geen andere exemplaren bekend zijn, behalve te Rome. De preekstoel is buitengewoon fraai en evenzoo de enorme Paaschkandelaar, geheel uit één stuk marmer gesneden door Normandische werklieden, voorstellende o.a. de kroning van Koning Rogier door den Christus. ☞ Enkele kleine Arabische vensters van gesneden hout, gelijk donker kantwerk waar het licht doorheen zeeft, bevinden zich nog in de diepe, smalle vensternissen. De overige

zijn, helaas, in lateren tijd door glas in lood vervangen. ☒ Onder de kapel is een crypt, waarvan gezegd wordt, dat S. Petrus er zijn toevlucht zocht toen hij te Palermo vertoefde en die thans nog het crucifix bevat, hetwelk gebruikt werd bij de verhooren gedurende de Inquisitie te Palermo. ☒ De Sacristie bevat vele schetsen, o.a. zeer fraaie Arabische schrijnen van gesneden ivoor. ☒ In de Capella werd op 11 Februari het huwelijk ingezegend van Prinses Françoise de France met Prins Christophorus van Griekenland. E. S.

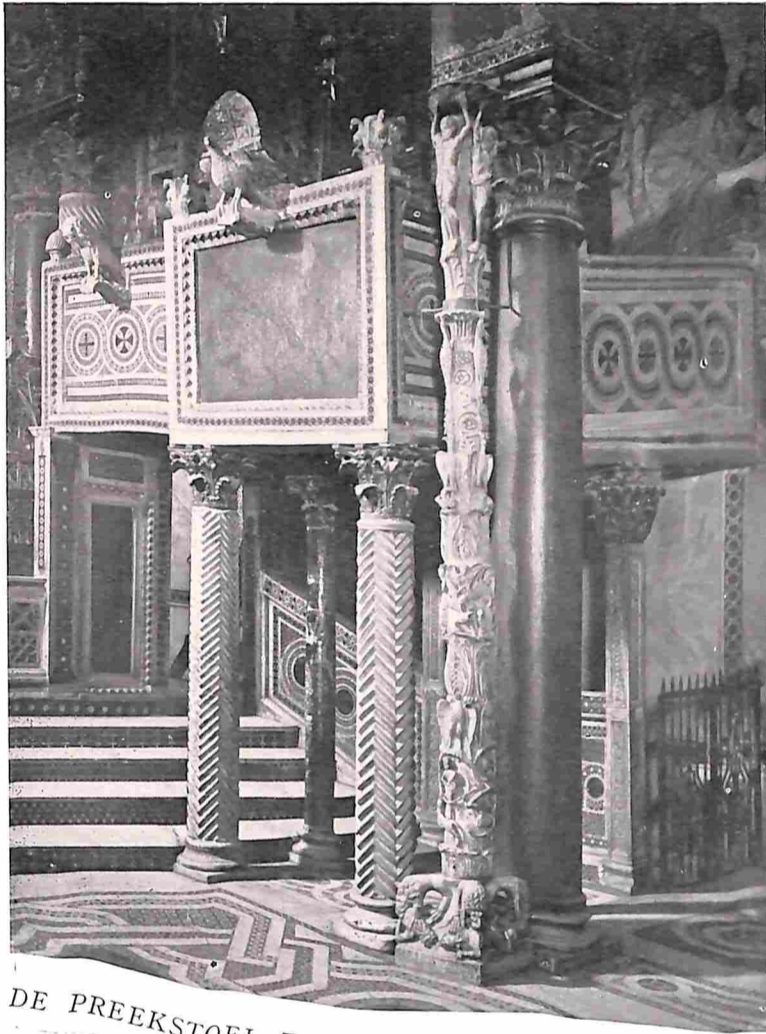
Hoe oud kunnen vogels worden?

HET beantwoorden van de bovenstaande vraag is voor den ornitholoog een verre van gemakkelijke zaak! — Uiteraard kan de bereikte leeftijd van in vrijheid levende exemplaren slechts in zeer weinige gevallen nauwkeurig vastgesteld worden en is de mogelijkheid tot observatie daarenboven beperkt tot die soorten, welke zich in bewoonde streken of in de onmiddellijke omgeving daarvan ophouden. Wat daarbuiten leeft — alzoo verreweg het meerendeel der bestaande vogelsoorten — ontsnapt ten eenenmale aan de tot ons doel vereischte, geregelde en zorgvuldige waarneming. ☒ In dit geval zijn we dus genoodzaakt, een gemiddelde leeftijds grens af te leiden uit hetgeen de annalen der diergaarden en andere natuurhistorische verzamelingen ons dienaangaande leeren; niettemin zijn dergelijke conclusies veelal als uiterst precair te beschouwen. Immers: de vogel verkeert daar niet alleen in buitengewone, feitelijk onnatuurlijke levensomstandigheden, doch tevens het voor hem misschien minder gunstige klimaat, de aard van het toegediende voedsel en nog meerdere factoren kunnen dan bijdragen tot het verkrijgen van gegevens, welke, indien het mogelijk ware, deze aan den natuurlijken toestand te toetsen, beslist onjuist zouden blijken te zijn. ☒ Wat de eerste categorie van vogels betreft, weten we bij voorbeeld met zekerheid, dat onze gewone hoenders (*Gallus*) den leeftijd van 15, zelden dien van 19 jaar kunnen bereiken en dan hun natuurlijken dood sterven. Edoch, hoe weinigen van hen brengen het zoover in dit aardsche tranendal! ☒ De verwante kalkoen (*Meleagris*) schijnt er uiterlijk op 16-jarigen leeftijd reeds het bijltje bij neer te leggen. Daarentegen brengt de pauw (*Pavo*) — eveneens tot de Orde der Hoenderachtigen (*Galliformes*) behoorende en waarmee we welbeschouwd reeds tot onze tweede groep genaderd zijn — het tot ongeveer 20 jaar. Vermoedelijk is de zorgvuldige behandeling, welke deze kostbare siervogel is de zorgvuldige mag genieten, niet vreemd aan dit schijnbaar bevoorrecht van de zijde der natuur boven zijn soortgenooten! ☒ In verschillende betrouwbare werken staat vermeld, dat de statige zwaan (*Cygnus*) niet minder dan 300 jaar te leven heeft, alvorens hij zijn traditioneelen zang aanheft. ☒ Onze kamerdat men zich denken kan. Tòch blijft het nog de groote vraag, of deze, gewoonlijk zoo uitstekend verzorgde diertjes, in hun levenslange gevangenschap eerder zullen sterven dan de zich in de natuurlijke omgeving bevindende soortgenooten, ja, misschien genieten ze nog wel een langeren levensduur! Op mijn desbetreffende informatie vernam ik van een bekend handelaar in zangvogels, dat een gezonde, volgens deskundige voorschriften behandelde kanarie (*Fringilla canariensis*) 14 à 15 jaar en

de bekende distelvink of putter (*Fringilla carduelis*) 9 à 10 jaar leeft. ☒ De beroemde Deutsche ornitholoog Johann Friedrich Naumann beweert in zijn „Naturgeschichte der Vögel Deutschlands“¹⁾, dat de raaf (*Corvus L.*) somtijds over de 100 jaar oud wordt, hem was persoonlijk een geval van 106 jaar bekend. Anderen kennen eveneens een levensduur van ongeveer een eeuw toe aan den koekoek (*Cuculus canorus*) en aan verschillende soorten van moeras- en zeevogels. Nauwkeurig en herhaald onderzoek heeft aan het licht gebracht, dat meerdere exemplaren van de eidergans (*Somateria mollissima L.*) inderdaad zulk een hoogen leeftijd bereiken. — De ekster (*Pica pica*) — familie van de raaf — heeft het in gevangenschap meermalen 20 à 25 jaren uitgehouden, doch deze vogel wordt in de vrije natuur stellig veel ouder. ☒ Wat de Orde der Roofvogels (*Falconiformes*) betreft, ook zij telt vertegenwoordigers, welke door een langdurig leven in zoölogische tuinen opvallen. Het is volstrekt geen bijzonderheid, als sommige soorten van adelaars (*Aquila*), gieren (*Vultures*) en valken (*Falconinen*) 30 jaar en langer in doelmatig ingerichte volières verblijf houden; overigens zijn er verscheidene gevallen bekend, dat er exemplaren door meer dan één generatie bewonderd konden worden. ☒ Zoo verhaalt Knauer in zijn „Naturhistoriker“ over een jachtvalk (*Falco candicans*), die niet minder dan 162 jaar oud werd. — In het jaar 1615 ving men in het Zuiden van Duitschland een steenarend (*Aquila fulva*) met een vlucht van ruim twee meter. Dit laatste bewijst, dat het dier toen reeds volwassen moest zijn, niettemin heeft het, na achtereenvolgens deel uitmaakt te hebben van eenige natuurhistorische verzamelingen, nog 104 jaren geleefd! — Een in 1706 gevangen witkoppier (*Gyps vultur*) sleet zijn verdere levensdagen in den dierentuin te Schönbrunn bij Weenen en stierf aldaar eerst in het jaar 1824. — De Zwitsersche botanicus Hans Schinz vertelt ons van een baard- of lammergier (*Gypaetus barbatus*), welchen men herhaaldelijk op een bepaald steenblok nabij het Grindelwald in het Berner Oberland zag zitten en dien de oudste menschen uit die streek reeds in hun kindsheid geregeld op precies dezelfde plek waargenomen hadden. ☒ De verbazingwekkendste, doch tevens . . . meest ongeloofwaardige verhalen doen de ronde omtrent den hoogen ouderdom, dien de papegaaien (*Psittaciden*) en kakatoes (*Cacatua*) zouden kunnen bereiken. — Een feit is het evenwel, dat vele exemplaren het in gevangenschap 40 à 50 jaar en nog wel langer uitgehouden hebben. — Alexander von Humboldt²⁾ — vermaard door zijn talrijke wetenschappelijke reizen en zijn geschriften daarover — vernam van de Indianen, dat zij de vertegenwoordigers van een bepaald soort papegaaien slechts dáárom niet konden verstaan, omdat deze dieren de taal van den uitgestorven Aturenstam spraken! — Nochtans wordt dit „record“ met glans „geslagen“ door Phoenix, den goud- en purperkleurigen vogel der oude Egyptenaren, die zich immers telkenmale na verloop van een halve eeuw op zijn van welriekende kruiden en takken vervaardigd nest verbrandt en dan immer weer verjongd uit de asch herrijst! . . .

A. W. FRANCKEN

1) Naumann werd 14 Februari 1780 te Ziebigk bij Köthen geboren en stierf aldaar den 15den Augustus 1857. Het genoemde standaardwerk van zijn hand werd tegen het einde der vorige eeuw door Hernicke omgewerkt en opnieuw uitgegeven onder den titel: „Naturgeschichte der Vögel Mittel-Europa's“. 2) Geboren den 14den September 1769 te Berlijn en aldaar overleden den 6den Mei 1850.

DE PREEKSTOEL EN DE PAASCHKANDELAAR IN DE CAPELLA-PALATINA

ARIOSTO

Uit het Poolsch door

2) KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

(Vervolg)

LUDOVICO kwam als het eerste kind der Ariosto's op 8 September 1474 te Reggio ter wereld en bracht daar zijn kinderjaren door. Zijn vader, die kapitein was, werd in 't jaar 1481 wel tijdelijk naar Polesina di Rivigo overgeplaatst, maar reeds een jaar daarna door Ercole I naar zijn vroegeren post in Reggio teruggeroepen. Hij bleef daar tot 1486 in functie, om vervolgens naar Ferrara te verhuizen en daar het hoogste staatsambt, het voorzitterschap der 12 Savi te aanvaarden. Deze benoeming maakte een uittermate slechten indruk op de Ferrariërs; men beweerde algemeen dat zij was gekocht voor de 200 scudo's, die Niccolo den hertog voor een pelgrimstocht naar den H. Jacob di Compostello geleend had. De nieuwe giudice dei savi werd door de gansche bevolking van Ferrara gehaat en zelfs zijn ambtgenooten konden hem niet uitstaan. Tallooze kwaadaardige versjes over hem werden verspreid en Pistoja schreef zelfs 23 sonnetten, waarin hij lucht gaf aan de algemeene verontwaardiging tegen Niccolo's knevelarijen en machtsmisbruik. De dichter noemt hem daarin den dommen voorzitter van twaalf wijzen, Ferrara's beul, een onverzadigbaren roover, een algemeene plaag en geeft hem nog tallooze andere schimpnamen, die men uit het Ferrarisch dialect moeilijk zou kunnen vertalen. Pistoja beweert, dat Niccolo's maag alles kan verteren: hout, marmer, zand en zelfs ijzer.

Tu mangi il legno, il marmo-
re, il sabbione,
Il ferro, e s'egli é cosa ancor
più dura.

Als de nieuwe giudice dei savi langs de straat loopt, roepen hem allen woedend na: „bandiet, schavuit, verra-der!”

Che ti gridano dietro a gran furore:
Al ladre, al man goldo, al traditore.

In een der satiren, die onder het volk verspreid werden, beklaagt de fatsoenlijke Daria zich over haren man en zegt zich te schamen als zij met hem samen over straat gaat, wel wetende, dat iedereen, die haar ziet, in stilte denkt: „daar gaat de vrouw van dien afgrijselijken boef”.

Magnifico marito mio dolcissimo,
Io non ardisco più di casa uscire,
Perch' io mi sento dietro a ciascun dire:
Ecco la moglie del ladro atrocissimo.

Niccolo trekt zich van soortgelijke kleinigheden echter niets aan en beantwoordt de klachten van zijne vrouw met de zeldzame brutaliteit, dat hij plukt en zal blijven plukken, want dat iedereen dom is, die geen geld heeft”.

Io rubo e ruberò, chè in fra le genti
Che è senza roba matto dir si suole.

Tenslotte begon toch de hertog zich over zijn gunsteling te

schamen. Door den aandrang welke van de publieke opinie uitging, werd hij genoopt Niccolo te ontslaan. Dit geschiedde in 1489, maar onmiddellijk benoemde hij hem daarna tot kapitein van Modena. De bevolking van Modena beefde van angst, en de satire tegen Niccolo begon nu daar hoogtij te vieren. In een der vele verspreide verzen vol bijtenden spot klaagt Modena, dat het kwaadaardige beest zich al roert, reeds op de stad afkomt en haar gaat opslokken.

Vedi la mala bestia che si move
Ver' me, tanto rabiosa divenuto
Che par che mai la non mangiasse altrove.

Het slecht bedeelde Modena zuchtte gedurende vijf jaar onder de machtsmisbruiken van Ariosto, totdat de gehate dignitaris in 1469 ook hier werd afgezet, om vervolgens door den hertog tot commissaris van Romagna di Lugo benoemd te worden. Nu zou dus Lugo het slachtoffer van den gehaten dignitaris worden zijn, indien het niet intijds van den tiran bevrijd ware door de navolgende liefdesgeschiedenis. Men vertelde n.l., dat een jongmensch een ongeoorloofde samenkomst met de vrouw van een geze-

ten burger te Lugo had gehad en dat het paar door den echtgenoot op heeterdaad betrapt was. De beleedigde echtgenoot ging den overspeler met een stok te lijf, deze koos echter bijtijds het hazenpad, maar liet ongelukkigerwijze zijn mantel achter. Toen Ariosto deze gebeurtenis ter oore kwam, toonde hij zich verontwaardigd en liet den beleedigten echtgenoot roepen met bevel, dat deze den achtergelaten mantel, het corpus delicti, zou mede brengen. De man, die verstandiger bleek te zijn dan de gouverneur, loochende echter het geheele geval, om de eer van zijn huis te redden, en zeide niets af te weten van een achtergelaten mantel. De overmatig kuische gouverneur liet hem op de pijnbank leggen om hem te dwingen de waarheid te zeggen, maar kon desondanks den stakkerd niet tot bekentenis brengen. Uit de gevangenis bevrijd, ging de heldhaftige verdediger van zijn eer naar Ferrara en vertelde daar, wat hem was aangedaan door den gouverneur.

Dit vernemende, geraakte Ercole buiten zichzelf van woede, ontzette Ariosto uit zijn ambt en veroordeelde hem tot 500 scudo's boete, echter niet — zooals men zou meenen — om den onrechtvaardig gepijnigden man ermede te beloonen, maar ten bate van de schatkist. Ziedaar de rechtvaardigheid der hoven uit het tijdperk van de Renaissance. Deze gebeurtenis had echter het goede gevolg, dat Niccolo, na uit Lugo te zijn terug geroepen, geen staatsbetrekking meer kreeg. Zulk een vader had dus Ludovico Ariosto tot voorbeeld, maar het afschrikwekkende was wellicht juist een der oorzaken, waardoor de zoon een ander mensch is geworden. Ludovico sprak van Reggio als van zijn nest, „nido natio”, dat hem aan zijn kinderjaren herinnerde. Toen hij 12 jaar oud was, verhuisden zijn ouders naar Ferrara (1486), waar hij de Latijnsche school van Luca Ripa bezocht en Ercole Strozzi, alsook Gaspere Sardi zijn studievrienden werden. Het huis waar Ariosto met zijn ouders gewoond heeft, lag in de straat „Gioco del Pallone” en was in 't jaar 1474 eigendom van de erven der familie Ughi; tot voor korten tijd bestond het nog.

(Wordt vervolgd)

VISCHVANGST IN DE MERCED RIVIER IN DE YOSEMITE VALLEI CALIFORNIË